

NOORD-BRABANDER.

Donderdag 8 Augustus.

FRANKRIJK.

P. A. R. H. S. den 4den Augustus.

Het vertrek van den Hertog van Orleans voor de reis naar het zuiden van Frankrijk is op Vrijdag den 6den dezer bepaald. Mevrouw de Hertogin van Orleans zal Z. K. H. tot aan Parijs vergezellen, alwaar de Vorst zich voor Afrika zal inschepen. Z. K. H. zal gedurende zijne reis in Frankrijk alleen door drie officieren vergezeld zijn. Al de overige zullen Z. K. H. te Port-Vendres afwachten en naar Algiers vergezellen, alwaar Hoogstede-zelve bijna eene maand zal verblijven en eerst in de laatste dagen van October te Parijs terug zal zijn.

De Hertog van Nemours en de Hertog van Anjou zullen tegen het einde dezer maand naar het kamp van Fontainebleau vertrekken.

De regering heeft heden morgen eene telegrafische depeche uit Bayonne ontvangen, waarin gemeld wordt dat lord John Hay, commandant der Brittanische maot op de kusten van Cantabria, omvangs eene lange conferentie met Maroto te Miravalles, een uur van Bilbao gehad heeft.

Dit onderhoud heeft plaats gehad op verzoek van den Generaal van Chef van het Carlistische leger, die zich naar Miravalles met zijnen geheelen staf, benevens den Engelschen Admiraal begeven had, doch naderhand dit land om welke reden weet men niet, verlaten en naar Texas de wijk genomen, is volgens eene parisijsche Correspondentie in een duel onder de slagen van een

andere Correspondentie in een duel onder de slagen van een andere vloot, zamengesteld uit acht onderscheppen, bij Chyprus kruisende gevonden.

De Ottomanische vloot bevond zich op diezelfde dagteekening tusschen Chyprus en Rhodes, alwaar zij door de Egyptische stoomboot de Nile ontmoet was.

De Admiraal Lalande was den 14den te Beshika-Bey op de kust van Treve, alwaar hij met vijf schepen en eene brik ten anker lag.

Volgens de Kelo de l'Orient had de Engelsche vloot nog eene ontmoeting met den Capitan Pacha gehad.

Een brief uit Chyprus van den 8sten Julij meldt, dat de Gouverneur van dat eiland Osman Pacha na eene vreeselijke ziekte van vele maanden overleden was. Hij was een man van uitstekende verdiensten en om zijne deugdzaamheid was hij algemeen bij de bevolking geacht.

De Koningin van Spanje heeft tot Vikaris Generaal over de legers te water en te land benoemd Mgr. de Bisschop van Cordua en Aartsbisschop van Grenada; dit is eene nieuwe waardigheid voor dezen prelaat.

BELGIE.

BRUSSEL, den 5den Augustus.

Men verzekert dat de inhuldiging der afdeeling van den ijzeren spoorweg van Gept naar Deynze den 25sten dezer zal plaats hebben. Achtien zeeschepen zijn gisteren de haven van Antwerpen binnengekomen, de meeste komende uit het noorden met ladingen van hout.

Een brief uit Frankfort meldt de diestaf van al de diamanten der Prinses Frederik schoonzuster van den Prins van Oranje.

Commerce Belge.

(Wij) lopen in de gelegenheid gesteld te zullen worden deze belang te kunnen togenstaften.

Uit Pesh (Hongarye) verneemt men dat de Catholijke geestelijkheid volhardt te weigeren de welgeving van Keizer Joseph I. betrekkelijk de gemengde huwelijken te volgen. Datzelfe verleent geene huwelijksinzegening als onder voorwaarde dat al de kinderen in de Catholijke godsdienst zullen opgevoed worden.

NEDERLANDEN.

'S HERTOGENBOSCH, den 7den Augustus.

Bij Arrest van het Provinciaal Geregtschhof van Noord-Brabant van den 6den Augustus 1839 zitting houdende alhier zijn:

... 40 jaren, ... geboren ...

... 15 jaren ...

... 1839, ...

... 1839, ...

... 1839, ...

... 1839, ...

... 1839, ...

... 1839, ...

... 1839, ...

... 1839, ...

... 1839, ...

... 1839, ...

... 1839, ...

... 1839, ...

... 1839, ...

... 1839, ...

... 1839, ...

... 1839, ...

... 1839, ...

kwamen niet meer gemint werden. Aan de eene zijde ziet men... van de Hollandsche maagd, zittende in eene omheining of tuin, welk zinnebeeld reeds Graaf Willem VI van Holland, uit het huis van Beijeren, vader van de zoo bekende JACOBA VAN BEIJEREN in zine vaandel gevoerd had. In zijn munten staat een dieroorlog van JAN VAN ARDEN, begunnen in den jaer 1466. Men leest er het randschrift op: *in nomine dei* (Onze hulp is in den naam van God), *Philippus Comes Hollandiae* (Philippus graaf van Holland), het jaer 1570 en het Hollandsch wapen.

De andere munt is van onzeker jaartal en oorsprong: de stempenning is geheel vergaun maar het den Heer van Brabant... komt, is daarop echter nog slaauwelijk zichtbaar een hoek met zeven zegelen, en dit bevestigt het randschrift *sermo Dei hanc fays inaequibilibis* (het woord Gods is voor de vromen eene onuitputbare bron). Aan de andere zijde staat *hoc Dominus fecit* (dit heeft de Heer gedaan), de overige letters zijn niet meer leesbaar. Hieruit zou zijn op te maken, dat deze eene soort van eer- of gedenkpenning is geweest, ter herinnering aan de kerkherooring; een gaatje in dezelve zich bevindende geeft eenige aanleiding tot dit vermoeden. Wellicht was deze penning bestemd om aan een bandje of lint om den hals gedragen te worden. In vroegere tijden werden merkwaardige gebeurtenissen in gedachtenis bewaard, niet alleen door gouden en zilveren penningen te stempelen, maar ook door koperen, opdat ieder gelegenheid zoude hebben om zich die aan te schaffen, men vindt er nog vele voorbeelden, van hij van Leen. Oude Penningkunde van met zoo veel beleid, vervolgd door de Heeren van Orden en de Vries. De lust tot het verzamelen van penningen en medailles bij de goud- en zilvermeden was voorheen naar algemeen, ja tot in de eerste helft der vorige eeuw stonden er zilveren medailles bij de goud- en zilvermeden ook wel kashouders genaamd openlijk in hunne kasten te koop. Zoo hadden zelfs bijzondere personen wel eens de gewoonte, om bij huwelijks-verbintenissen, zilveren of gouden bruiloften, penningen te doen muntten, en te bevelen, dat dezelve na hunnen dood als eene gedachtenis worden uitgereikt.

's Bosch, den 5den Augustus 1869.
Uw bestendige lezer
Rector C. R. HERMANS.

10. De plegtigheden bij de promotie en prijsuitdeeling...
30. De eenvoudige voordracht...
Wat de plegtigheden betreffen, die bij de promotie en prijsuitdeeling plaats hebben, deze zijn eenmaal, als in alle goede steden van ons Vaderland. Van wege het Collegie van heeren Curatoren, laat de Rector de programma's uitkiezen, die door den Custos, voor het schoolfeest, aan de geleerden en de beste personen worden rond gebracht. Wordt in den vorm van dit programma afziet, ontgiffen dat het de zestiende of zeventiende eeuw behoort, men had ook de plegtigheden, die bij de promotie en prijsuitdeeling plaats hebben, van mijnne twee voorgangers, als van die mijner ambtgenooten in Holland, wordt de naam en voor naam des Rectors voluit geschreven. Dit algemeen gebruik had dus de spijl des briefschrijvers het gaande inogermaakt, dan ditzelfde gebruik heeft hij zich immers ook onderworpen bij zijne promotie aan 's lands hooge school.

De briefschrijver is ontkiesch gonden, en de kashouders schamen...
Het eene zegt dat deze toespraak geenen indruk gemaakt heeft. Het andere dat dezelve het gunstigste uitwerksel bij het Gouvernement heeft gemaakt; een derde zal misschien aanmerken dat de H. Vader voor zijne eigene belangen niets schadelijker doen kon; een vierde zal er bijvoegen dat Oostenrijk en Frankrijk ten hoogste deze onvoorzigtheid van het hof van Rome afkeuren. Het is klaarlijk, dat deze taktiek zich aan een steelsel, hetwelk sedert twee jaren standvastiglijk opgevoeld is, vast kleeft. Door middel eener gedeeltelijk gedienslige drukpers wil men daartoe komen om te verdeelen, ten einde te regeren. Van de eene zijde wil men het vertrouwen der Catholijken van Duitschland op de standvastigheid van de Romeinse kerk wankelen en van de andere zijde te Rome doen gelooven dat dezelfde Catholijken, van

Ook is het overal gebruikelijk (in het teine seminarie, zoo wel als op 's lands scholen) dat de ouders en verwanten ter kweekelingen deze plegtigheid, vrouwen niet uitgezonderd, bijwonen. Moeten zij nu verondersteld worden Grieksch, Hebreeuwsch (hoe en in te verstaan, te er komen of hane belangteuing of huren, of hane er a de dag te ggen. De briefschrijver toont weinig achtung voor Dames te hebben, anders zou hij die hebben gespaard.

De tweede bedillig was, toen het onderwerp was: het verhandelen over den oorsprong en talgevoelen van het Ostracismus bij de Atheneisers. Indien de briefschrijver de vergadering door zijn gespraak niet gestoord had, zou hij het over en de strekking der oratie begrepen en zoo niet goed gekeurd, ten minste ook niet bespot hebben. Bij Cornelius Nepos (een uitmuntend schrijver en die op alle Latijnsche scholen gebruikt wordt) vindt men menigmaal gewag gemaakt van het Ostracismus, doch op eene min juiste wijze. Deze schrijver namelijk laat het voorkomen, als eene schandelijke straf, terwijl het niets anders was dan een behoedmiddel voor de veiligheid van den vrijen staat. De Atheneisers hadden onder Periklatus geleerd, dat de Democristocratische regering van geenen langen duur kon zijn, als mannen door geboorte, krijgsbedrijven en rijkdommen boven anderen aanzienlijk in den staat bleven: zij wilden een palladium tegen deze vrees van overheersching, en ziedaar de oorzaak van het Ostracismus, van deze politieke uitzetting gelijk die voor 1794 in ons vaderland niet onbekend was, als een behoedmiddel voor den staat.

Het komt mij voor, dat deze stof wel degelijk ter behandeling geschikt is, voor een Rector, die niet alleen Latijnsche voordrachten aan zijne kweekelingen leeren, maar hen op de gesamenlijke nutteden, gebruikt en alles wat bij de klassieken gevonden wordt, opmerkzaam moet maken, opdat hij voldoe aan de wer op het onderwijs, waarin dit alles wordt voorgeschreven.

De briefschrijver roept mij toe dat deze stof ook elders behandeld is. Hij schijnt echter geen geschrift daarover te kennen, want Cornelius Nepos, dien hij aanhaalt, was juist de man wiens min duidelijke voordragt ik door mijne oratie wilde opheiden. Alle schriften over het Ostracismus ken ik niet, alleen stonden mij ten dienste L. Abbe Geinot, Barthelemy en andere. Het is niet onwaarschijnlijk, dat ik mijne oratie uitgelezen en in het Latijn uitgeschreven heb. Neen dit behoeft ik God lof niet, ik weet mijne denkbeelden in het Latijn en Nederduitsch goed en gemakkelijk op het papier te brengen, dank mijne neiging voor de Studie, die mijn grootste geluk op aarde uitmaakt. De briefschrijver verdenkt mij misschien om dat hij zijne eigene zwakheid gevoelt, terwijl zijne trotsheid in een ander niet kan veronderstellen wat hij weet, zelf niet te bezitten.

De derde bedilling bewijst dat de briefschrijver geen onderscheid weet te maken tusschen eene uitvoering van den kansel en eene eenvoudige voorlezing. Indien hij zich herinnerd had, dat de Rectoren onzer hooge scholen, bij het nederleggen van hunne bediening, ook eene oratie houden en wel meestal over onderwerpen, daar de briefschrijver nog minder aan zou hebben, en wel met even zoo veel wind en gebaarden, als ik gedaan heb, dan zou hij zich wel geschaamd hebben, dat gene te bedillen. Wat juist bewijst, dat de spreker met de regelen der uiterlijke wetsprekendheid goed bekend is. *Non verbum amplius addam.*

Ik neem afscheid van den lezer, met hem voor zijn geduld te bedanken.
Uw bestendige lezer
Rector C. R. HERMANS.

DE LAATSTE PAUSSELIJKE ALLOCUTIE.
Dit gewichtig stuk is door ons door vele tijdschriften en inzonderheid door alle weldenkende dagbladen mede gedeeld. Andere hebben hetzelve achter wege gelaten, doch hielden het kunnen zwijgen.
Het eene zegt dat deze toespraak geenen indruk gemaakt heeft. Het andere dat dezelve het gunstigste uitwerksel bij het Gouvernement heeft gemaakt; een derde zal misschien aanmerken dat de H. Vader voor zijne eigene belangen niets schadelijker doen kon; een vierde zal er bijvoegen dat Oostenrijk en Frankrijk ten hoogste deze onvoorzigtheid van het hof van Rome afkeuren. Het is klaarlijk, dat deze taktiek zich aan een steelsel, hetwelk sedert twee jaren standvastiglijk opgevoeld is, vast kleeft. Door middel eener gedeeltelijk gedienslige drukpers wil men daartoe komen om te verdeelen, ten einde te regeren. Van de eene zijde wil men het vertrouwen der Catholijken van Duitschland op de standvastigheid van de Romeinse kerk wankelen en van de andere zijde te Rome doen gelooven dat dezelfde Catholijken, van

...derstet verbitting... redelijk en onverschillig... de zaak van de godsdienst... keuren alles, wat tot heden gedaan is en zich aan de bescheiden... de tegenstanders van de Catholijke kerk... is om die reden, dat sedert achttien maanden... Bladen niet ophouden te vermelden, dat al de geschieden... van geregeld te worden; dat Rome, begint inschikkelijkheid aan... te laggen; dat zekere kabinetten, binne bemiddeling hebben... geboden, terwijl menite getijer bij het geruchtbreest scheuring... onder de duitsche Catholijken verspreid. Men zou gaarne van de... godsdienstige drukpers een afkeer doen krijgen en een einde aan... eene hinderlijke polemiek stellen, omdat zij de teelen der kerke... sen de aanslagen van sommige gouvernementen verdedigt. On... dertussen heeft deze menwa Alfortie, die men in zulke kracht... ladige en standvastige taal, wellicht niet verwacht had, het geheel... levenscht uitwerksel, helgen, men verwachten kon, gehad; zij... heeft het vertrouwen der geloovigen in den heiligen stoel versterkt... en op nieuw de gesmeede ontwerpen van hen, die daarop aanslag... (prechten te maken, in duigen doen storten en verspreiden.

Veld-Driel 5 Augustus 1839.

Bij het tegenwoordig, meer dan ooit, teendig geworden plan tot droogmaking van het Haarlemmermeer, die uitgestrekte waterplas, waaronder... hotten... streken inzwelgt, zal U. E. het niet onbetreffelijke achen dit een plaats te verspreiden.

Het Haarlemmermeer... van nagenoeg zeten... in het jaar 1531 gerekend... het Spieringmeer van 850 morgen, het Leidsche-meer van 2750 morgen, en het eigenlijk dus genoemde oude Haarlemmermeer van 3040 morgen, die alle onderling door kanalen of kluven, met elkander in gemeenschap stonden, doorsneden de streek, die thans alleen door die binnensee, welke nu algemeen ten laatste...

...van 600 roeden ieder, terwijl tegenwoordig de geheele oppervlakte, zoo men de veenplassen, die beoosten hetzelfde, naar de zijden van Amstelveen en Aalsmeer, gelegen, en er bijna mede vereenigd zijn, landerekent op na genoeg 39,000 morgen begroot wordt. Reeds in het jaar 1591, hadden deze vier meren zich tot eene enkele binnensee vereenigd, die eene oppervlakte besloeg van 12,375 morgen, zoo dat reeds bijna 6000 morgen gronds verloren gingen. Onwaarlijk het eind: Beinsdorp, hetwelk in 1638 nog 700 roeden lang en 200 breed was, de heit was afgespoeld, terwijl er tevens veel eilandjes aan het zuidelijke gedeelte waren ontstaan, welke nu door dragen van het venijn, en het geheele dorp Vrijhuizen, bij het Spieringmeer, was te gronde gegaan. Sedert dien tijd bleef het waterplas zich van jaar tot jaar meer en meer, zoo dat reeds in 1610 deszelfs noordelijke grens bij de dorpen Nieuwerkerk en Rijk liep, en ook aan de oostzijde het verlies van land aanmerkelijk was. Reeds aan het jaar 1647 had het Meer reeds zoo veel van het omliggende land weggespoeld, dat de geheele uidebreidheid op 17,000 morgen begroot werd, en in 1687 waren reeds de dorpen Rijk en Nieuwerkerk eene proef der golven geworden, ten minste moest het eerst genoemde vroeger een aanmerkelijk eiland noordelijker worden verpleed, hoewel ook dit nieuw aangelegde spandig te gunde ging, daar het Meer toen reeds eene oppervlakte besloeg van 13,100 morgen en er slechts een klein gedeelte van het eiland behouden overbleef. Het onophoudelijk wegspoelen van het omliggende land duurde nog steeds voort, zoodat alle middelen die men aanwendt om hetzelfde te keer te gaan, en voorttegenstaande het zware paktwerk, waaraan mede men, niet zonder aanzienlijke kosten, op sommige plaatsen de boorden tracht te beschermen. Niet op alle plaatsen echter heeft dit verlies aan grond in gelijke mate plaats. Het sterkst is dat aan het noordelijke gedeelte tusschen Polanen (Halfweg Haarlem) en Sloten, alwaar men rekent, dat de boeyer jaarlijks 1 tot 3 roeden afspoeld, daar het verlies van grond meer duidelijks aan den boevenwegschlespolder en Rijk wordt, waar 10 roeden bedraagt, zoodat de schiktel zich ook door het Nieuwe Meer reeds met het groote deel vereenigd. In het zuidoostelijk gedeelte, bij de gemeenten Aalsmeer en Leijmuden, is deze vermindering van grond minder belangrijk, terwijl aan de geheele westzijde bij Lis, IJllegem en Bennenbroek zich weinig of geen verlies van land laat bespeuren.

...tusschen het Spaarne en den bank van... grond gekend wordt jaarlijks 1 roede afspoel. Deze... ing in het oostelijke gedeelte moet waarschijnlijk naar... loegeschreven, dat de grond hier meer verpachtig is, terwijl de bodem in het westelijke gedeelte uit eene 8 tot 9 voet dikke klei... bestaat.

De bebouwen gelegene veenplassen of uitgeveende gronden zijn slechts door eene smalle landsstrook, welke op de breedste plaatsen 100 en op de smalste 30 Roeden breed is, van het Meer gescheiden, terwijl de Osdorper en Sloterpolders, door zwakke dijken tegen overstrooding beschermd zijn, welke wijken echter bij eene zuidwestelijken storm, omwille de kostbare voorzorgen geenzins tegen den hevigen golfslag van het water bestand zijn, zoodat het met grond te rooien is, sedert die geheele streek grasrijke landen, tot onder de muren van Amsterdam, den haard doof het Meer zulken terzwolgen werden. In het najaar van 1836 had ook reeds eene zoodanige doorbraak in een der zwakke Dijken plaats, en de schade, welke daardoor aan de ingelanden dezer polders veroorzaakt werd, was zeer aanzienlijk, zoodat door het verlies van een winterhoi, als daardoor, dat de landen eerst laat in het volgende jaar wederom droog waren. Onberekenbaar zouden de gevolgen zijn, wanneer het Meer in het Noorden bij Halfweg, alwaar de landong welke hetzelfde van het Meer scheidt, slechts 30 roeden breed is, hoewel daarvoor een zeer klein niet eene wel onderhouden sluig, voorzien, zich met deze binnensee mocht vereenigen, vdaat dan hoogstwaarschijnlijk de eerstgenoemde waterplas door de medegelepte aard- en molmdeelen uit het over het algemeen slechts 9 voeten diepe Meer, voor een groot gedeelte zouden opslibben, tot vernieling van den handel en schade van Nederlands groote handelstad.

Het plan tot het droogmaken van het Haarlemmermeer is reeds zeer oud, en de aanleidende oorzaak hier toe is niet alleen om den verbazenden rooker van hetzelve te keer te gaan, maar insgelijks om een aanmerkelijk gedeelte oogenschijnlijk zeer voortreffelijke teelgrond, waarop duizende nijvere handen werk en onderhoud zouden vinden, tot geene geringe bron van s' Rijks schatkist, aan te winnen. De kundige waterbouwkundige Laegwater ontwierp daarvoor reeds vroeger een plan, waarbij de omstreekende ringdijken eene lengte moesten hebben van 180,000 voeten, terwijl de kosten met den aanbouw van 160 watermolens op 3,600,000 guldens ge...

...van 20,000 morgen zoude vertragen, dan heliep dit voor ieder morgen 180 guldens. Volgens het plan van den Ingenieur Holstna, in 1742 ontworpen, zouden de daartoe vereischt wordende kosten 6,600,000 guldens bedragen, hoewel deze laatste de drooggenmaakte ten te hebouwen landen slechts op 18,000 morgen begroot. Tot deze onderneming zou men 28 teijer watermolens van vier stuks achter elkander noodig hebben. Voor eenige jaren werd het plan wederom op nieuw in het leven terug geroepen door de ijverige bemoeijingen van de Heeren van Inghen van Hemmen, Noet en van Driel, doch ook spoedig geraakte hetzelfde door de uiteensporende gevoelens en de te makene kosten wederom in yegelijheid. Onder de onderscheidene bedenkingen, welke men daartegen geopperd heeft, behooft ook die dat de uit de drooggenmaakte gronden oprijgende dampen te nadeelige invloed op de gezondheid der omwonden zoude uitloefenen, eene omstandigheid waarop men bij het droogmaken van zoo vele plassen in ons Vaderland, en nog onlangs bij het droogmaken van het Blyhordeer minder schroomvallig was, en hetwelk ook onlangs door den kundigen Dr. Poot, op eene afdoende wijze is uiteen gezet. Zoo men ook de aanmerkelijke schade tot een groot gedeelte van Zuid en Noord-Holland uit zoodanige Meren bestaat, alwaar niet de uit de woners eene goede gezondheid genieten en van den aanzang af genoten hebben, dan kan, naar men zieh deze bedenking geene het minste verhooring in den weg leggen. Alleen in Noord-Holland heeft men, door bedijking en uitmaken de volgende plassen in de heerlijkste veelanden hersehahen: O. W. in 1608 tot 1612 drooggenmaakte, en bedrukt, en werd door 50 watermolens drooggenmaakte. De Scherpen in 1631; de Purmer in 1622; de Wouster, in 1635; de Heer, in 1635; de Zijpe van 1564 tot 1607; de Wieringerwaard in 1610 enz.

...ADVERTENTIEN.

Obi dem Boekhandelaar J. W. VAN LEEUWEN te Leiden is van de pers gekomen, en alom verzonden. ORDO SEPULTURAE ad usum cleri MISSIONUM HOL. A. ALANQIAE etc. cum approbatione ILLUSTRISSIMI ac REVERENDISSIMI DOMINI VICE-SUPERIORIS, . . . a f - 6

